Türkiye'de Tekstil Test Laboratuvarlarının Durumu

Prof. Dr. Turgut YAZICIOĞLU
Dr. Ayşe OKUR
Ege Üniv. Müh. Fak. Tekstil Müh. Böl. İZMİR

Bu araştırmada, Türkiye'de Tekstil Test Laboratuvarlarının Durumu Araştırması Bilgi Formu'na yanıt veren 67 tekstil işletmesi, 6 eğitim ve araştırma kurumunun verdiği bilgiler değerlendirilmiştir. Buna göre, araştırmaya katılan işletmelerin % 74.24'ünün diğer işletme bölümlerinden bağımsız bir test laboratuvarı bulunmaktadır. Fakat laboratuvarı olan işletmelerin % 35'i standart iklim koşullarını sağlayamadıklarını belirtmişlerdir.

Söz konusu işletmeler ile eğitim ve araştırma kurumlarındaki laboratuvarların alet, cihaz, eğitilmiş teknik eleman, uyguladıkları test ve değerlendirme yöntemleri açısından önemli eksiklikleri vardır. Laboratuvarlarda bulunan eski alet ve cihazların en kısa sürede yenilenmesi ve işletmelerde kalite kontrol tekniklerinin yerleştirilmesi gerekmektedir. Aksi halde Türkiye'nin dış pazarların gittikçe yükselen kalite standartlarına ulaşıp pazar payını arttırması hatta, bugün var olan pazar payını koruması bile çok güç olacaktır.

THE CONDITIONS IN TEXTILE TESTING LABORATORIES IN TURKEY

In this work, the information supplied by 67 Textile mills, 6 Educational and Research Institutions was evaluated. They filled in the from titled "The Research Information Form about The Conditions in Textile Testing Laboratories in Turkey." In consequence, 74.24 % of the participant mills have testing laboratories independent of the other departments in the mill. However the mills that have laboratories are not capable of providing the standart atmospheric conditions.

The laboratories in these mills and the educational research institutions have important problems concerning the equipment, devices, trained technical staff, methods of testing and evaluation. It is necessary to replace the old equipment and devices by the new ones. It is also necessory to establish quality control techniques.

Other wise, it will be very difficult to increase the foreign market-share of Turkey or at least to preserve the present share, if Turkey can not attain the rising quality standards of foreign markets.

1. GİRİŞ

Tekstil sanayii ürünleri yıllardan beri Türkiye'nin dış satımında önemli bir paya sahip olmayı sürdürmektedir. Günümüzde bir ülkenin dış pazarlarda sahip olduğu payı koruyabilmesi ve yeni pazar payları elde edebilmesi için hizmet ve ürünlerde sadece belirli bir kalitenin sağlanması yetmez hale gelmiştir. Belirli bir kalitenin sağlanmasının yanı sıra bu kalitenin sürekli olarak geliştirilmesi de gerekmektedir. Bu nedenle tekstil işletmelerinde etkin bir kalite kontrolunun oluşturulmasında en önemli faktörlerden biri olan tekstil test laboratuvarlarının kullanılan cihazlar, uygulanan yöntemler, çalışanların nitelikleri ve eğitim durumları açısından belirli bir düzeyi sağlamaları büyük önem taşımaktadır.

Yüksek ve sürekli gelişen kalite isteklerine paralel olarak bazı işletmelerde etkin bir kalite kontrol sistemi oluşturma ve kalitenin arttırılması yoluyla verim artışı sağlama çalışmalarına önem verilmeye başlanmıştır. Hatta bu tip işletmeler kalite ile verim arasındaki ilişkiyi doğrudan özendirici teşvik sistemleri ile desteklemeye başlamışlardır. Dolayısıyla kalite kontrolu işletmelerde yaygın olarak kullanılan verimlilik arttırma teknikleri arasına girmiştir. Bu konuda yapılan bir araştırmada (Tezeren, 1985) bu faktörün verim artışına olan etkisi Türkiye genelinde % 11, makina imalat sanayii için % 12, demir-çelik sanayii için % 10, döküm sanayii için % 20 ve tekstil sanayii için % 8 olarak belirlenmiştir.

Türkiye'de çeşitli büyüklüklerde çok sayıda tekstil işletmesi ve tekstil eğitimi veren kurum faaliyet göstermektedir. Bu kuruluşların, dolayısıyla ülkemizin tekstil test laboratuvarları açısından olanaklarını ve yeterliliklerini belirleyen yayınlanmış bir çalışma yoktur. Bu araştırma ile ulaşabildiğimiz, çalışmamıza ilgi gösterip katılan eğitim ve araştırma kurumları ve tekstil işletmelerinin tekstil test laboratuvarları, bu laboratuvarlarda çalışanların nitelikleri ve uygulanan test ve değerlendirme yöntemleri açısından durumu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

2. MATERYAL VE METOD

Tekstil ile ilgili eğitim kurumları, araştırma enstitüleri ve çeşitli tekstil işletmelerindeki test laboratuvarlarının durumunu belirlemek üzere, söz konusu kuruluş ve işletmelerin faaliyet alanını, büyüklüğünü, test laboratuvarlarının olup olmadığını, laboratuvarların cihaz, uygulanan yöntem ve çalışanların eğitim seviyeleri vb. açısından durumunu ortaya koyacak soruları içeren ve "Türkiye'de Tekstil Test Laboratuvarlarının Durumu Araştırması Bilgi Formu" adını taşıyan 21 sorulu bir bilgi formu düzenlenmiştir (Ek 1).

Hazırlanan bilgi formu, bünyesinde testil ile ilgili bir eğitim programı bulunan 23 fakülte ve yüksek okula, Türk Standartları Enstitüsü'ne, Sümerbank Holding A.Ş. Bursa Araştırma Geliştirme ve Eğitim İşletmesi'ne, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Çukurova tarımsal Araştırma ve Nazilli Pamuk Araştırma Enstitülerine ve D.P.T. özel ihtisas komisyonu raporlarında (D.P.T., 1990) "Sektördeki Önemli Kuruluşlar" olarak